

The background features a white page with abstract blue geometric elements. Three large, overlapping circles in various shades of blue are arranged in a descending diagonal line from the top right towards the bottom right. Thin blue lines extend from the top left and top right corners, intersecting the circles and creating a sense of depth and movement.

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΚΑΙ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2019-2020

Περιεχόμενα

1^η ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ-ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΙΣ ΤΕΧΝΕΣ.....	3
1^ο εξάμηνο	4
Λ 011: Σύγχρονες Τάσεις στη Θεωρία της Λογοτεχνίας.....	4
Λ 012: Προβλήματα Ιστοριογραφίας της Λογοτεχνίας	4
Λ 013: Ανάλυση Κειμένων	5
2^ο εξάμηνο	5
Λ 014: Επιλεγμένα Θέματα Συγκριτολογίας	5
Λ 015: Ζητήματα Αισθητικής και Ιστορίας της Τέχνης	6
Λ 016: Ανάλυση Κειμένων (Λογοτεχνικά Είδη)	6
3^ο εξάμηνο	6
Λ 017: Ελληνογερμανικές Γραμματειακές Σχέσεις	6
Λ 018: Ελληνογερμανικές Πολιτισμικές Σχέσεις	7
Λ 019: Συνολική Παραδειγματική Ανάλυση ενός Θέματος	8
4^ο εξάμηνο	8
Λ 010: Ειδικό Σεμινάριο: Συζήτηση των Θεμάτων των Διπλωματικών Εργασιών	8
2^η ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΔΙΕΠΑΦΕΣ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑΣ-ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ	9
1^ο εξάμηνο	10
Γ 013: Κατάκτηση πρώτης γλώσσας.....	10
Γ 017: Θεωρητική Γλωσσολογία.....	10
Γ 021: Υπολογιστική Γλωσσολογία: Δίγλωσσες και Πολύγλωσσες Εφαρμογές.....	12
2^ο εξάμηνο	12
Γ 011: Πραγματολογία και Διδασκαλία της Ξένης Γλώσσας.....	12
Γ 016: Κατάκτηση Ξένης Γλώσσας.....	13
Γ 018: Η Κειμενογλωσσολογία και οι Εφαρμογές της στη Διδασκαλία της Ξένης Γλώσσας.....	13
3^ο εξάμηνο	14
Γ 012: Θεωρίες Γραμματικής και Διδασκαλία της Ξένης Γλώσσας	14
Γ 014: Ειδικά Ζητήματα Γλωσσολογικής Ανάλυσης: Θεωρία-Εφαρμογές	14
Γ 020: Λεξικολογία και Διδασκαλία του Λεξιλογίου.....	15
4^ο εξάμηνο	16
Γ 010: Ειδικό Σεμινάριο: Συζήτηση των Θεμάτων των Διπλωματικών Εργασιών.....	16

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ: ΘΕΩΡΙΑ-ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

**1^η ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ-
ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, ΤΟΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΙΣ ΤΕΧΝΕΣ**

1^ο εξάμηνο

Λ 011: Σύγχρονες Τάσεις στη Θεωρία της Λογοτεχνίας

Διδάσκουσα: Όλγα Λασκαρίδου

Το σεμινάριο εστιάζει σε σύγχρονες μεθόδους ανάλυσης και ερμηνείας λογοτεχνικών κειμένων, όπως είναι π.χ. η (νεο)ερμηνευτική, ο (μετα)δομισμός, η αποδόμηση, η ανάλυση λόγου, οι σπουδές φύλου, η μετα-αποικιοκρατική θεωρία κλπ. Στις μεθόδους αυτές θα εμβαθύνουμε αφενός με τη μελέτη της εκάστοτε θεωρητικής βάσης και αφετέρου με τον αναστοχασμό πάνω σε προβλήματα που συνδέονται με την εφαρμογή της θεωρίας στην ερμηνευτική πράξη. Στόχος είναι η βελτίωση της αυτόνομης ερμηνευτικής ικανότητας των φοιτητών.

Τα θεωρητικά και λογοτεχνικά κείμενα που θα μελετήσουμε θα ανακοινωθούν στην αρχή του εξαμήνου. Ως εισαγωγή προτείνονται: Ansgar Nünning / Vera Nünning (Hrsg.): Methoden der literatur- und kulturwissenschaftlichen Textanalyse. Ansätze – Grundlagen – Modellanalysen. Stuttgart; Weimar: Metzler 2010. Oliver Jahraus / Stefan Neuhaus (Hrsg.): Kafkas „Urteil“ und die Literaturtheorie. Zehn Modellanalysen. Stuttgart: Reclam 2002.

Λ 012: Προβλήματα Ιστοριογραφίας της Λογοτεχνίας

Διδάσκουσα: Κατερίνα Καρακάση

Πώς οροθετούνται οι εποχές στην ιστορία της λογοτεχνίας; Βάσει ποιων κριτηρίων συμπεριλαμβάνονται κείμενα σε ένα λογοτεχνικό ρεύμα; Το μάθημα εστιάζει στην ιστορική και συστηματική παρουσίαση επιλεγμένων περιόδων της γερμανικής και ελληνικής λογοτεχνίας και ειδικότερα στον Ρομαντισμό. Σε αυτό το πλαίσιο θα μας απασχολήσουν επίσης κείμενα ή συγγραφείς που δεν εντάσσονται σαφώς σε εποχές/ρεύματα. Θα επιχειρήσουμε επιπλέον να απαντήσουμε σε ερωτήματα όπως: Γιατί π.χ. τρεις από τους σημαντικότερους συγγραφείς γύρω στο 1800 (Kleist, Hölderlin, Jean Paul) δεν είναι δυνατόν να ενταχθούν σαφώς σε κάποιο ρεύμα; Πώς εξηγείται το ότι για πολλούς Έλληνες φιλόλογους ο Goethe ανήκει στον Ρομαντισμό και ποια είναι τα κοινά σημεία μεταξύ ελληνικού και γερμανικού ρομαντισμού;

Μαθησιακοί στόχοι:

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές

- θα είναι εξοικειωμένοι με βασικές θεωρίες και μοντέλα της ιστοριογράφησης της λογοτεχνίας

ενώ θα είναι επίσης σε θέση

- να αναγνωρίζουν και να περιγράφουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ελληνικού και του γερμανικού Ρομαντισμού

- να προσεγγίζουν με επιστημονικό τρόπο λογοτεχνικά κείμενα της εποχής, αναγνωρίζοντας τις θεματικές και μορφικές ιδιαιτερότητες τους και να τα εντάσσουν στα ιστορικά και λογοτεχνικά τους συμφραζόμενα,
- να εφαρμόζουν στην πράξη εργαλεία λογοτεχνικής ανάλυσης,
- να επεξεργάζονται κριτικά τη σχετική γερμανόφωνη βιβλιογραφία.

Τρόπος εξέτασης: *προφορική παρουσίαση και γραπτή εργασία*

Λ 013: Ανάλυση Κειμένων

Διδάσκων: *Στέφαν Λίντινγκερ*

Στόχος αυτού του σεμιναρίου είναι η εμβάθυνση στις γνώσεις των σημαντικότερων λογοτεχνικών εποχών της Ιστορίας της Λογοτεχνίας της Γερμανίας, από τον 18ο αι. ως τη σύγχρονη εποχή. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη συγκριτική θεώρηση μεμονωμένων ρευμάτων με αντίστοιχες λογοτεχνικές τάσεις στην ελληνική γραμματολογία. Η θεωρητική προσέγγιση θα ολοκληρωθεί με την εξέταση σε βάθος και την ανάλυση επιλεγμένων γερμανικών κειμένων, τα οποία είτε θεμελιώνουν σχέση επιρροής από ή προς την ελληνική γραμματεία είτε παρουσιάζουν στη θεματική τους κάποια ευρύτερη πολιτισμική σχέση με την Ελλάδα.

Τρόπος εξέτασης: *προφορική παρουσίαση και γραπτή εργασία*

2^ο εξάμηνο

Λ 014: Επιλεγμένα Θέματα Συγκριτολογίας

Διδάσκουσα: *Αναστασία Αντωνοπούλου*

Το σεμινάριο συνδυάζει τη θεωρία και την πράξη της Συγκριτικής Φιλολογίας, εστιάζοντας και εμβαθύνοντας ωστόσο σε συγκεκριμένα ζητήματα, π.χ. πρόσληψη και επίδραση διακαλλιτεχνικότητα, διαπολιτισμικότητα κ.ά. Οι συμμετέχοντες θα κληθούν να αντιπαρατεθούν κριτικά σε θεωρητικά σχετικά κείμενα και να παρουσιάσουν τα συμπεράσματά τους στο σεμινάριο, καθώς και να συνδέσουν θεωρητικές θέσεις με τη συγκριτολογική αντιμετώπιση των κειμένων. Τα παραδείγματά τους μπορούν να τα αντλήσουν από τις ελληνογερμανικές λογοτεχνικές σχέσεις αλλά και από τις ευρύτερες διεθνείς.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα είναι σε θέση:

- να εμβαθύνουν στη θεωρία και την πράξη της Συγκριτικής Φιλολογίας
- να κινούνται με άνεση και κριτικό πνεύμα στον χώρο των συγχρόνων θεωριών της Συγκριτικής Φιλολογίας,
- να επιχειρηματολογούν επιστημονικά συσχετίζοντας θεωρητικούς προβληματισμούς με τη συγκριτολογική πράξη,
- να εργαστούν αυτόνομα πάνω σε ένα επιλεγμένο θέμα, να παρουσιάσουν τα αποτελέσματα στο μάθημα και να διευθύνουν τη σχετική συζήτηση,
- να συγγράψουν μια απαιτητική επιστημονική εργασία πάνω σε ένα επιλεγμένο θέμα

Τρόπος αξιολόγησης: *Προφορική παρουσίαση και τελική γραπτή εργασία*

Λ 015: Ζητήματα Αισθητικής και Ιστορίας της Τέχνης

Διδάσκουσα: Εύη Πετροπούλου

Το μάθημα αυτό σκοπό έχει να εισαγάγει τους φοιτητές στην ιστορία της τέχνης και σε βασικές έννοιες της αισθητικής. Στο πλαίσιο αυτό θα παρακολουθήσουμε την εξέλιξη διαφόρων αισθητικών κατηγοριών στο πέρασμα των αιώνων και θα εξετάσουμε τις αισθητικές θεωρίες που συνδέονται με αυτές.

Λ 016: Ανάλυση Κειμένων (Λογοτεχνικά Είδη)

Διδάσκουσα: Όλγα Λασκαρίδου

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η εμβάθυνση σε ζητήματα που αφορούν τη θεωρία των λογοτεχνικών ειδών και την εφαρμογή της στην πράξη της λογοτεχνικής ανάλυσης. Στο τρέχον εξάμηνο θα ασχοληθούμε με την κριτική παρουσίαση μοντέλων και θέσεων της σύγχρονης αφηγηματολογίας. Τα θεωρητικά και λογοτεχνικά κείμενα, πάνω στα οποία θα εργαστούμε, θα ανακοινωθούν στην αρχή του εξαμήνου. Ως εισαγωγή θα μας χρησιμεύσει: Peter Wenzel (Hrsg.): *Einführung in die Erzähltextanalyse. Kategorien, Modelle, Probleme*. Trier: Wissenschaftlicher Verlag Trier 2004.

3^ο εξάμηνο

Λ 017: Ελληνογερμανικές Γραμματειακές Σχέσεις

Διδάσκουσα: Κατερίνα Μητραλέξη

Οι αμφίδρομες ελληνογερμανικές γραμματειακές σχέσεις έχουν μακρά και γόνιμη παράδοση στην λογοτεχνική ιστορία της Ελλάδας και της Γερμανίας. Για τη γερμανική λογοτεχνία τα ομηρικά έπη, η ελληνική κλασική αρχαιότητα, ο μύθος, η αρχαία τραγωδία και η λυρική ποίηση έχουν λειτουργήσει πολλαπλώς ανά τους αιώνες, ιδίως από την Αναγέννηση και μετά, ως πρότυπο και σημείο αναφοράς. Για τον γερμανικό κλασικισμό, που αναπτύχθηκε στη Βαϊμάρη στο γύρισμα του 18ου προς τον 19ο αιώνα με βασικούς εκπροσώπους τον Johann Wolfgang Goethe και τον Friedrich Schiller, η αρχαία Ελλάδα αποτελεί κεντρικό σημείο αναφοράς, ως μοντέλο ανθρωπιστικού ιδεώδους και emphatic πηγή έμπνευσης τόσο για τη φιλοσοφία όσο και για την τέχνη. Η εικόνα της αρχαιότητας συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό στην ανάπτυξη του γερμανικού και ευρωπαϊκού φιλελληνισμού κατά τον 19ο αιώνα, ενώ η ίδρυση του νεοελληνικού κράτους θεωρήθηκε από την ευρωπαϊκή οπτική μοναδική ιστορικά ευκαιρία πραγμάτωσης του κλασικιστικού και ιδεαλιστικού προτύπου. Τούτο σήμαινε για το νεοσύστατο κράτος την εισαγωγή του ευρωπαϊκού κλασικιστικού παραδείγματος ως βασικού συστατικού της πολιτισμικής ταυτότητας της νέας Ελλάδας. Τίθεται λοιπόν το ερώτημα της πρόσληψης της γερμανικής κλασικής λογοτεχνίας στην Ελλάδα του 19ου αιώνα και του ρόλου της στην δημιουργία της νεοελληνικής εικόνας της αρχαιότητας και της επίδρασής της στη νεοελληνική λογοτεχνία εν γένει. Το μάθημα στοχεύει στην ανάδειξη και διερεύνηση αυτών των πτυχών των ελληνογερμανικών γραμματειακών σχέσεων. Στο πρώτο μέρος διερευνάται η πρόσληψη της ελληνικής αρχαιότητας στη γερμανική λογοτεχνία του 18ου και του 19ου αιώνα, ενώ

στο δεύτερο μέρος η πρόσληψη της γερμανικής λογοτεχνίας στη νεοελληνική γραμματεία του 19ου αιώνα.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα έχουν αποκτήσει ευρύ φάσμα γνώσεων γύρω από τα υπό διερεύνηση θέματα και θα είναι σε θέση

- να προσεγγίζουν ερευνητικά τις επί μέρους πτυχές του σύνθετου θέματος των ελληνογερμανικών γραμματειακών σχέσεων,
- να συγκροτούν σώματα κειμένων πρωτογενών πηγών και μεταφράσεων,
- να εφαρμόζουν θεωρητικά μοντέλα ανάλυσης πάνω σε συγκεκριμένα κείμενα επεκτείνοντας ταυτόχρονα τις γνώσεις τους πάνω στην ιστορία της λογοτεχνίας,
- να εργάζονται αυτόνομα χρησιμοποιώντας τη σχετική δευτερογενή βιβλιογραφία και να συγκεντρώνουν και να αξιολογούν τα κατάλληλα επιστημονικά δεδομένα,
- να παρουσιάζουν α) με τη μορφή προφορικής εισήγησης και β) με τη μορφή γραπτής εργασίας τα πορίσματα της έρευνάς τους.

Τρόπος εξέτασης: *προφορική παρουσίαση και γραπτή εργασία*

Λ 018: Ελληνογερμανικές Πολιτισμικές Σχέσεις

Διδάσκουσα: *Αγλαΐα Μπλιούμη*

Στο σεμιναριακού τύπου μάθημα θα επιχειρηθεί μια ιστορική προσέγγιση των ελληνογερμανικών πολιτισμικών και λογοτεχνικών σχέσεων. Θα περιδιαβούμε την εποχή της Βαυαροκρατίας, όπου θα εστιάσουμε στην εδραίωση της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας και του νομικού συστήματος ως 'παράπλευρων' αποτελεσμάτων του γερμανικού προτύπου στην Ελλάδα, εν συνεχεία στη γερμανική πολιτική στα Βαλκάνια κατά τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο και την ανάμειξη της γερμανικής πολιτικής στην πολιτική σκηνή της Ελλάδας με μοχλό διείσδυσης την πολιτική του Βασιλιά Κωνσταντίνου. Ιδιαίτερη μνεία θα γίνει στις ελληνογερμανικές πολιτισμικές επαφές αυτής της εποχής, καθώς ιδρύονται οι πρώτες έδρες Νεοελληνικών σπουδών στη Γερμανία και μια σειρά από Έλληνες επιστήμονες και καλλιτέχνες εγκαθίστανται στη Γερμανία. Μετά μεσοπόλεμο, θα γίνει μια αποτίμηση των επιπτώσεων της Κατοχής για την Ελλάδα, τόσο σε οικονομικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο πολιτισμικών ανταλλαγών. Στη συνέχεια θα εξεταστεί το μεταναστευτικό φαινόμενο από τη δεκαετία του '60, οι επιπτώσεις του επαναπατρισμού της δεκαετίας του '80, αλλά και το νέο μεταναστευτικό ρεύμα των Ελλήνων προς τη Γερμανία από το έτος 2000, ώστε να γίνει μια συνολική αποτίμηση των επιπτώσεων του σύγχρονου μεταναστευτικού φαινομένου σε καλλιτεχνικό και γενικότερα πολιτισμικό επίπεδο. Τέλος, θα γίνει μνεία στις ελληνογερμανικές σχέσεις κατά την εποχή της δικτατορίας και τη σημερινή κατάσταση υπό το φως της οικονομικής κρίσης. Η εμβάθυνση στην τελευταία φάση θα γίνει και με γενικότερο γραπτό και οπτικοακουστικό υλικό, όπως πρωτοσέλιδα γερμανικών και ελληνικών εφημερίδων, διαφημιστικά μηνύματα, αποσπάσματα ταινιών μικρού και μεγάλου μήκους.

Με το πέρας των μαθημάτων οι φοιτητές θα πρέπει να είναι σε θέση:

- να γνωρίζουν τις πιο σημαντικές φάσεις των ελληνογερμανικών σχέσεων,

- να γνωρίζουν διάφορες μορφές καλλιτεχνικών και λογοτεχνικών σχέσεων,
- να αποτιμούν τα αποτελέσματα των ανταλλαγών κάθε ιστορικής φάσης,
- να εμβαθύνουν στις ελληνογερμανικές γραμματειακές σχέσεις και να εντάσσουν τα διάφορα λογοτεχνικά φαινόμενα στο γενικότερο πλαίσιο της εκάστοτε Ιστορίας της λογοτεχνίας,
- να εφαρμόζουν μεθόδους ανάλυσης λόγου (Diskursanalyse) όχι μόνο σε λογοτεχνικά κείμενα, αλλά και σε διάφορα είδη λόγου.

Τρόπος εξέτασης: *προφορική παρουσίαση και γραπτή εργασία*

Λ 019: Συνολική Παραδειγματική Ανάλυση ενός Θέματος

Διδάσκων: *Βίλλι Μπέννινγκ*

Στο πλαίσιο αυτού του μαθήματος επιχειρείται μια κατά το δυνατόν σφαιρική προσέγγιση ενός επιλεγμένου επιστημονικού ζητήματος, η οποία περιλαμβάνει τα ακόλουθα μέρη: επισκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας, παρουσίαση των θεωρητικών προϋποθέσεων και της μεθοδολογίας, παραδειγματική ανάλυση κειμένων και συμπεράσματα.

4^ο εξάμηνο

Λ 010: Ειδικό Σεμινάριο: Συζήτηση των Θεμάτων των Διπλωματικών Εργασιών

Όλοι οι Διδάσκοντες μαζί

Το ειδικό σεμινάριο προβλέπεται για τους φοιτητές που συγγράφουν τη διπλωματική τους εργασία. Στο πλαίσιο του σεμιναρίου οι φοιτητές έχουν την ευκαιρία να συζητήσουν, να παρουσιάσουν και να προβληματιστούν σχετικά με τα θέματα των εργασιών τους τόσο σε θεωρητικό επίπεδο όσο και αναφορικά με ζητήματα μεθοδολογίας.

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ: ΘΕΩΡΙΑ-ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

2^η ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΔΙΕΠΑΦΕΣ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑΣ-ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ

1^ο εξάμηνο

Γ 013: Κατάκτηση πρώτης γλώσσας

Διδάσκων: Γιώαχμ Τάιζεν

Αντίθετα από την ξένη γλώσσα, η μητρική γλώσσα δεν μαθαίνεται με γραμματική και λεξικό, με εγχειρίδιο και βιβλίο ασκήσεων ούτε και με την καθοδήγηση ενός καθηγητή. Η μητρική γλώσσα κατακτάται. Διατυπωμένο πιο emphaticά: Η γλώσσα κατακτά το παιδί. Ή αλλιώς: Το παιδί μεγαλώνοντας «εισέρχεται» στη γλώσσα. Κι αυτό συμβαίνει για τον πολύ απλό λόγο ότι διαφορετικά δεν μπορεί να είναι άνθρωπος. Και δεν έχει σημασία αν πρόκειται για την ελληνική, τη γερμανική, την αγγλική ή οποιαδήποτε άλλη γλώσσα: αυτή η πρώτη γλώσσα έχει μια ποιότητα εντελώς διαφορετική από κάθε άλλη γλώσσα που το παιδί θα μάθει (ή θα γνωρίσει) στη διάρκεια της ζωής του. Με την μητρική γλώσσα κατακτάται πρώτα απ' όλα η λειτουργία της γλώσσας ως γλώσσα και όλα όσα συνδέονται με αυτήν. Αυτό αφορά τόσο στο γλωσσικό σύστημα όσο και τη χρήση της γλώσσας. Και τα δύο ακολουθούν συγκεκριμένους κανόνες, φωνολογικούς, μορφολογικούς και συντακτικούς αφενός, πραγματολογικούς αφετέρου. Αυτοί οι κανόνες είναι που καθιστούν δυνατή την εκμάθηση της γλώσσας σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα. Πιο απλά διατυπωμένο: Με την εισαγωγή του παιδιού στη γλώσσα, το παιδί εισέρχεται και στον κόσμο και γίνεται ο επικοινωνών εταίρος του. Ή αλλιώς: Όταν η γλώσσα κατακτά το παιδί, τότε το κατακτά και μια συγκεκριμένη αντίληψη του κόσμου.

Αναλυτικά αυτό σημαίνει:

Κάθε παιδί που κατακτά τη μητρική του γλώσσα, κατακτά το χειρισμό πολύ διαφορετικών συστημάτων – για να αναφερθούμε μόνο στα σημαντικότερα: το φωνολογικό, το μορφολογικό, το συντακτικό, το πραγματολογικό (βλέπε πιο πάνω), επίσης το ιεραρχικό (γιατί με τις λέξεις διαμεσολαβούνται και έννοιες σε διάφορα επίπεδα), το μεταφορικό (γιατί τίποτα δεν είναι ή μένει αναγκαστικά όπως φαίνεται) και γενικότερα το σύστημα της μη κυριολεκτικής χρήσης της γλώσσας, το οποίο διαφοροποιεί κάθε φυσική γλώσσα από κάθε ιδανική γλώσσα – ευτυχώς που δεν πρέπει να χρησιμοποιούμε στην καθημερινότητά μας μια ιδανική γλώσσα!

Όπως βλέπουμε: Το θέμα είναι δύσκολο, αλλά και πολύ ενδιαφέρον! Και πρόκειται για κάτι εντελώς διαφορετικό από την κατάκτηση της δεύτερης γλώσσας. Όμως μόνο αν μάθει κανείς να διαχωρίζει αυτά τα δύο, μπορεί να γνωρίζει και τις συγκεκριμένες δυσκολίες με τις οποίες έρχονται αντιμέτωποι όσοι και όσες μαθαίνουν μια ξένη γλώσσα.

Στο σεμινάριο θα ασχοληθούμε με όλες τις πτυχές της κατάκτησης της μητρικής γλώσσας και θα γνωρίσουμε τις σημαντικότερες θεωρίες που προσπαθούν να εξηγήσουν αυτό το εξίσου αυτονόητο όσο και συναρπαστικό φαινόμενο.

Γ 017: Θεωρητική Γλωσσολογία

Διδάσκων: Βίνφριντ Λέχενρ

Η γλώσσα είναι ένα συνδυαστικό, νοητικό σύστημα με βιολογική βάση, το οποίο χρησιμοποιείται και στην επικοινωνία. Η θεωρητική γλωσσολογία έχει σαν στόχο α) να χαρακτηρίσει τις ιδιότητες αυτού του συστήματος και β) να εξηγήσει με όσο το δυνατόν

μεγαλύτερη ακρίβεια για ποιο λόγο έχει η γλώσσα αυτές τις ιδιότητες. Για να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι είναι πολύ σημαντικό (όπως και στις φυσικές επιστήμες) η θεωρία να στηρίζεται στην ανάλυση συγκεκριμένων εμπειρικών δεδομένων που αποτελούν τα τεκμήρια για την εγκυρότητά της. Κάθε γλωσσολογική θεωρία περιέχει επομένως την περιγραφή γλωσσικών δεδομένων, αλλά το αντίστροφο δεν ισχύει, δηλ. η περιγραφή των δεδομένων δεν συνεπάγεται μια συγκεκριμένη θεωρία. Παραδείγματα τεκμηρίων/δεδομένων αποτελούν φαινόμενα που σχετίζονται με τη δομή οργανικών όρων (π.χ. παθητικές και μέσες δομές), η θέση του ρήματος ή η κατανομή του πλεοναστικού *es* στα Γερμανικά (Σύνταξη), η ερμηνεία της παθητικοποίησης και μορίων όπως το *wieder*, το *noch* και το *schon* (Σημασιολογία), ή η αφομοίωση, η διάταξη των φωνολογικών κανόνων και η δομή της συλλαβής (Φωνολογία).

Μαζί με τα δεδομένα από τις συγκεκριμένες γλώσσες λαμβάνονται υπόψη στη σύγχρονη έρευνα και τυπολογικές γενικεύσεις (σύγκριση γλωσσών) καθώς και ψυχολinguολογικά ευρήματα από τη γλωσσική κατάκτηση. Μία γλωσσολογική θεωρία επομένως είναι ένα σύστημα που προσπαθεί να παραγάγει τις προτάσεις της γλώσσας με όσο το δυνατόν απλούστερους αλγόριθμους και να εξηγήσει τις τυπολογικές διαφορές όπως επίσης και τα χαρακτηριστικά της γλωσσικής κατάκτησης.

Με βάση τα παραπάνω οδηγούμαστε σε ένα σημαντικό σημείο «συνάντησης» της Γλωσσολογίας με τη Διδακτική της Γλώσσας: και κατά τη γλωσσική διδασκαλία γίνεται προσπάθεια τα σύνθετα γλωσσικά φαινόμενα να αναχθούν σε απλές Αρχές και κανόνες. Για να επιτευχθεί αυτό πρέπει ο δάσκαλος να έχει κατανοήσει σε βάθος τα εμπειρικά δεδομένα και τα φαινόμενα που διδάσκει. Και για να έχει ελέγχιμα αποτελέσματα θα πρέπει και η διδακτική να μπορεί να διατυπώνει με ακρίβεια τα δεδομένα, τα ερωτήματα, τις μεθόδους και τα προβλήματα. Επομένως, η διδακτική θα πρέπει να στηρίζεται περισσότερο σε «τεκμήρια» παρά σε συλλογές προτάσεων, όπως γίνεται μέχρι τώρα, και έτσι να πάρει την κατεύθυνση μίας απαγωγικής διαδικασίας.

Μπορούμε γενικά να ορίσουμε τουλάχιστον τέσσερις στόχους για τη διδακτική και την εκπαίδευση γλωσσικών δασκάλων:

- Η γλωσσική διδασκαλία και η γλωσσολογία έχουν έναν συγκρίσιμο στόχο: την αναγωγή της πολυπλοκότητας σε απλούστερες αρχές (στο διδακτικό υλικό / στη θεωρία).
- Για την αποτελεσματική διδασκαλία της γλώσσας πρέπει να γίνει κατανοητό α) ότι η γλώσσα δεν διδάσκεται αλλά κατακτάται και β) πώς αναπτύσσεται το γλωσσικό σύστημα στον άνθρωπο.
- Η αναλυτική γνώση αποτελεί προϋπόθεση για να γίνει αντιληπτή η ομοιότητα μεταξύ επιφανειακά διαφορετικών φαινομένων. Αυτή η αναγνώριση των συσχετισμών μεταξύ φαινομένων μπορεί μετά να βρει εφαρμογές κατά τη γλωσσική διδασκαλία. Κλασικό παράδειγμα: το βοηθητικό *sein* εμφανίζεται με ρήματα των οποίων οι μετοχές μπορούν να προσδιορίσουν το όνομα.
- Οι δάσκαλοι θα πρέπει να είναι σε θέση να διαγιγνώσκουν και να διακρίνουν μεταξύ τυχαίων λαθών και συστηματικών λαθών που παραπέμπουν στις διαδικασίες κατάκτησης της δεύτερης γλώσσας.
- Στο σεμινάριο θα ασχοληθούμε με τις σχέσεις και τους συσχετισμούς που περιγράψαμε παραπάνω μεταξύ δεδομένων, φαινομένων και θεωρίας τις οποίες θα

χαρακτηρίσουμε με ακρίβεια. Τα φαινόμενα μπορεί να προέρχονται από τη Σύνταξη, τη Σημασιολογία, τη Φωνολογία, τη Μορφολογία και τις δι-επαφές τους, ανάλογα με τα ενδιαφέροντα των συμμετεχόντων.

Τρόπος εξέτασης: *Ασκήσεις, προφορική εισήγηση, και γραπτή εργασία*

Γ 021: Υπολογιστική Γλωσσολογία: Δίγλωσσες και Πολύγλωσσες Εφαρμογές

Διδάσκουσα: *Χριστίνα Αλεξανδρή*

Επιλεγμένα ζητήματα Υπολογιστικής Γλωσσολογίας παρουσιάζονται και αναλύονται στο παρόν μεταπτυχιακό σεμινάριο. Πρόκειται για εφαρμογές της Υπολογιστικής Γλωσσολογίας που αφορούν Συστήματα που επεξεργάζονται δύο ή περισσότερες φυσικές γλώσσες.

Τα ζητήματα που εξετάζονται αφορούν όλα τα επίπεδα ανάλυσης της γλώσσας, ωστόσο, εστιάζονται κυρίως το φωνολογικό επίπεδο, το μορφοσυντακτικό επίπεδο, το λεξικό-σημασιολογικό και το πραγματολογικό επίπεδο.

Ειδικότερα, για τα θέματα που αναλύονται παρουσιάζονται οι τρόποι με τους οποίους η γλωσσική γνώση συμβάλλει στην κατανόηση και επίλυση προβλημάτων στην κατασκευή και αξιολόγηση

- (1) Συστημάτων Μηχανικής Μετάφρασης και Συστημάτων Επικοινωνίας Ανθρώπου-Μηχανής για εφαρμογές στην διδακτική της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας και στον τομέα των υπηρεσιών και
- (2) Δίγλωσσων ή πολύγλωσσων Σωμάτων Κειμένων και άλλων Γλωσσικών Πόρων, όπως ηλεκτρονικά λεξικά και Λεξικά-Σημασιολογικά Δίκτυα (Wortnetze).

2^ο εξάμηνο

Γ 011: Πραγματολογία και Διδασκαλία της Ξένης Γλώσσας

Διδάσκουσα: *Φρειδερίκη Μπατσαλιά*

Αντικείμενο μελέτης είναι οι γλωσσολογικές, γλωσσο-φιλοσοφικές και κοινωνιολογικές προσεγγίσεις, που διερευνούν τις σχέσεις μεταξύ εκφωνήματος και επικοινωνιακής περίπτωσης.

Στηριζόμενοι σε αυτές τις προσεγγίσεις θα διερευνηθούν συγκεκριμένες λεκτικές πράξεις, όπως αυτές παρουσιάζονται σε διδακτικά εγχειρίδια της γερμανικής ως ξένης γλώσσας, και θα αναλυθούν ως προς την συνάφειά τους με την πραγματολογική ικανότητα των διδασκομένων.

Μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα

- αναστοχάζονται κριτικά ως προς τις βασικές θεωρητικές απόψεις και διαστάσεις της πραγματολογικής προσέγγισης,
- να αξιοποιούν τη θεωρητική τους γνώση σε πρακτικά ζητήματα που σχετίζονται με την Διδασκαλία της Γερμανικής ως Ξένης Γλώσσας,

- αναγνωρίζουν και περιγράφουν λεκτικές πράξεις, και
- μπορούν να αξιολογήσουν την εφαρμογή θεωρητικών απαιτήσεων ή/και περιορισμών στην πράξη.

Ενδεικτική βιβλιογραφία θα διανεμηθεί στην αρχή του εξαμήνου.

Τρόπος αξιολόγησης: Συμμετοχή στο μάθημα (20%), προφορική παρουσίαση (30%), γραπτή εργασία (50%).

Γ 016: Κατάκτηση Ξένης Γλώσσας

Διδάσκουσα: Δάφνη Βηδενμάιερ

Για έναν επιτυχημένο σχεδιασμό γλωσσικού μαθήματος είναι απαραίτητο να γνωρίζει ο διδάσκοντας τις θεωρίες κατάκτησης γλώσσας καθώς και τις θεωρίες μάθησης. Το ίδιο ισχύει και για το σχεδιασμό του μαθήματος ξένης γλώσσας, για το σχεδιασμό του οποίου έχουν διατυπωθεί σημαντικές θεωρητικές υποθέσεις κατάκτησης ξένης γλώσσας. Στο σεμινάριο αυτό, θα παρουσιάσουμε τις αρχές κατάκτησης ξένης γλώσσας και ταυτόχρονα θα εξετάσουμε τις συνθήκες του περιβάλλοντος, στις οποίες διδάσκεται η ξένη γλώσσα. Θα χρησιμοποιήσουμε αυθεντικά παραδείγματα συντακτικού και πραγματολογικού ενδιαφέροντος από μαθητές της γερμανικής ως ξένης γλώσσας. Θα προτείνουμε λύσεις σύμφωνα με τις σύγχρονες υποθέσεις κατάκτησης ξένης γλώσσας, με το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς (ΚΕΠΑ) και με το Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες (ΕΠΣ-ΞΓ), οι οποίες μπορούν να εφαρμοστούν κατά τη διδακτική πράξη στην Ελλάδα. Μετά την ολοκλήρωση του σεμιναρίου, οι φοιτήτριες/τες θα είναι σε θέση να

- περιγράφουν τις θεωρίες κατάκτησης ξένης γλώσσας και τη χρησιμότητά τους για το σχεδιασμό γλωσσικού μαθήματος,
- εξετάζουν την εφαρμογή αυτών των θεωριών στη διδακτική διαδικασία, βάσει αυθεντικών γλωσσικών δειγμάτων και των συνθηκών εκμάθησης και χρήσης της γλώσσας,
- να χρησιμοποιούν το ΚΕΠΑ και το ΕΠΣ-ΞΓ ως εργαλεία, στο πλαίσιο που αυτά αφορούν τα παραπάνω δεδομένα,
- να προτείνουν λύσεις χρήσιμες για τη διδακτική διαδικασία του μαθήματος ξένης γλώσσας όσον αφορά συγκεκριμένες γλωσσολογικές ικανότητες, όπως η συντακτική και η πραγματολογική, αλλά και η γενική επικοινωνιακή ικανότητα.

Τρόπος εξέτασης: προφορική εισήγηση, γραπτή εργασία

Γ 018: Η Κειμενογλωσσολογία και οι Εφαρμογές της στη Διδασκαλία της Ξένης Γλώσσας

Διδάσκουσα: Ιωάννα Καρβέλα

Η γλωσσολογική θεωρία και οι γλωσσολογικές γνώσεις μπορούν να χρησιμεύσουν σε μεγάλο βαθμό στην εκμάθηση της ξένης γλώσσας. Η θέση αυτή συναντάται πολύ συχνά στην επιστημονική βιβλιογραφία των τελευταίων ετών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο κλάδος της Κειμενογλωσσολογίας, βασικές έννοιες του οποίου καθώς και θεωρητικές αρχές

του μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμα εργαλεία για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων του γραπτού λόγου (κατανόηση και παραγωγή γραπτού λόγου).

Στο μεταπτυχιακό αυτό μάθημα εξετάζονται θεωρητικές αρχές της Κειμενογλωσσολογίας ως προς την εφαρμογή τους στο μάθημα της ξένης γλώσσας. Οι συμμετέχοντες φοιτητές θα παρουσιάσουν και θα επεξεργαστούν αντίστοιχα ζητήματα με τη μορφή προφορικών εισηγήσεων και γραπτών εργασιών.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- γνωρίζουν τις βασικές αρχές ανάλυσης κειμένων και κειμενικών ειδών,
- κατανοούν, αξιολογούν και να εφαρμόζουν στην πράξη του μαθήματος της ξένης γλώσσας πορίσματα από την επιστημονική βιβλιογραφία που αφορούν μια προσέγγιση της διδασκαλίας βασισμένη στην Κειμενογλωσσολογία,
- να εκπονούν ασκήσεις που βασίζονται στη θεωρία της Κειμενογλωσσολογίας, με στόχο τη βελτίωση της ικανότητας ανάπτυξης του γραπτού λόγου σε άτομα που μαθαίνουν τη γερμανική γλώσσα ως ξένη.

3^ο εξάμηνο

Γ 012: Θεωρίες Γραμματικής και Διδασκαλία της Ξένης Γλώσσας

Διδάσκουσα: *Αγγελική Τσόκογλου*

Στην επιστημονική συζήτηση αναφορικά με τη θέση της Γραμματικής στη Διδασκαλία της Ξένης Γλώσσας είναι σημαντικές τόσο η διάκριση όσο και η σχέση μεταξύ της γλωσσολογικής και της διδακτικής Γραμματικής, διότι η Γραμματική που διδάσκεται στο μάθημα, δηλαδή η διδακτική Γραμματική, βασίζεται σε γλωσσολογικές περιγραφές, για τις οποίες έχουν αναπτυχθεί διάφορες θεωρίες Γραμματικής. Σε αυτό το σεμινάριο παρουσιάζονται αρχικά από γλωσσολογικής πλευράς διάφορες θεωρίες Γραμματικής (Παραδοσιακή Γραμματική, Δομισμός, Γενετική Γραμματική, Γραμματική των Εξαρτημένων Σχέσεων, καθώς και βασικές αρχές Πραγματολογίας (παρότι δεν αποτελεί γραμματική θεωρία), στις οποίες στηρίχθηκε και στηρίζεται η διδασκαλία της Γραμματικής στο μάθημα της ξένης γλώσσας. Περαιτέρω, ασχολούμαστε με την παρουσίαση, τη διδασκαλία και την εφαρμογή της Γραμματικής από διδακτικής πλευράς, με σκοπό να αναδειχθεί η σχέση των γραμματικών θεωριών και γλωσσολογικών περιγραφών με τη διδακτική πράξη. Σε αυτό το πλαίσιο λαμβάνονται υπόψη αρχές της Διδακτικής, οι οποίες στοχεύουν στην αποτελεσματική οργάνωση και διεξαγωγή του μαθήματος της Γραμματικής στην ξένη γλώσσα.

Τρόπος εξέτασης: *προφορική παρουσίαση και γραπτή εργασία*

Γ 014: Ειδικά Ζητήματα Γλωσσολογικής Ανάλυσης: Θεωρία-Εφαρμογές

Διδάσκουσα: *Άννα Χήτα*

Στόχος του σεμιναρίου είναι η διερεύνηση -με βάση τα πορίσματα της σύγχρονης βιβλιογραφίας- επιλεγμένων ζητημάτων της Συγκριτικής ή/και της Θεωρητικής Γλωσσολογίας με γνώμονα την αξιοποίησή τους στη διδασκαλία της ξένης γλώσσας.

Συγκεκριμένα το μάθημα θα επικεντρωθεί σε ειδικά ζητήματα γλωσσολογικής, πραγματολογικής και διαπολιτισμικής ανάλυσης υπό το πρίσμα της διδακτικής της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας με στόχο την ανάπτυξη των αντίστοιχων δεξιοτήτων. Ενδεικτικές θεματικές, οι οποίες θα διαφωτιστούν και θα αναλυθούν σε βάθος είναι:

- Τα μόρια και ο ρόλος τους
- Διαπολιτισμική επικοινωνία και critical incidents
- Παγιωμένες εκφράσεις
- Η γλώσσα σε ΜΜΕ και η διαμόρφωση στερεοτύπων
- Γλώσσα σε chat, sms, κτλ.
- Καθομιλουμένη και εφηβική γλώσσα
- Αγγλικισμοί ως παγιωμένα δάνεια
- Αγγλικισμοί και διαφήμιση
- Αξιολογώντας το λεξιλογικό επίπεδο στο γραπτό λόγο
- Έλλειψη αντιστοιχιών στη γλώσσα μεταξύ γερμανικής και ελληνικής

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- να κατανοούν λεπτά γλωσσικά ζητήματα
- να μπορούν εξετάζουν τη γλώσσα υπό άλλο πρίσμα
- να είναι εξοικειωμένοι με τα γλωσσικά προβλήματα μεταξύ της Γερμανικής και Ελληνικής
- να είναι σε θέση να επιλέξουν αιτιολογημένα γλωσσολογικές στρατηγικές και να τις εφαρμόζουν ανάλογα
- να αναγνωρίζουν και να ταξινομούν τα εμπλεκόμενα επίπεδα στην επικοινωνιακή λειτουργία και
- να εφαρμόζουν τα ανωτέρω στη διδακτική πράξη.

Τρόπος αξιολόγησης: Προφορική παρουσίαση και γραπτή εργασία

Γ Ο20: Λεξικολογία και Διδασκαλία του Λεξιλογίου

Διδάσκων: Μάριος Χρύσου

Το λεξιλόγιο συγκροτεί ένα αναπόσπαστο επίπεδο της γλωσσικής περιγραφής και αποτελεί ως τομέας «κατονομασίας» αντικείμενο έρευνας της Λεξικολογίας. Με αφετηρία τη λέξη ως βασική γλωσσική σημασιολογική μονάδα εξετάζονται στο μάθημα ποικίλα λεξιλογικά φαινόμενα, όπως π.χ. απλά λεξήματα και στερεότυπες εκφράσεις ή φρασεολογισμοί, καθώς και η οργάνωση του λεξιλογίου ως αυτόνομου συστήματος. Αντικείμενο ιδιαίτερης εστίασης αποτελεί η διδασκαλία του λεξιλογίου στο μάθημα της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας. Στο πλαίσιο αυτό διερευνώνται τα στοιχεία, τα οποία απαρτίζουν τη λεξιλογική ικανότητα και εξετάζονται οι αρχές που διέπουν την αποτελεσματική διδασκαλία του λεξιλογίου με βάση τα πορίσματα της σύγχρονης Διδακτικής των ξένων γλωσσών. Επιπλέον, εξετάζεται η συμβολή έντυπων και ηλεκτρονικών λεξικών καθώς και αυθεντικών σωμάτων κειμένων της Γερμανικής στην ανάπτυξη της λεξιλογικής ικανότητας και αξιοποιούνται πορίσματα της Συγκριτικής Λεξικολογίας και Φρασεολογίας σχετικά με τον διαγλωσσικό συσχετισμό του βασικού λεξιλογίου της Γερμανικής για μαθητές με μητρική γλώσσα την

Ελληνική με στόχο την αποτελεσματική κατάκτηση του λεξιλογίου. Τέλος, αξιολογούνται διδακτικές προσεγγίσεις που απαντώνται στα διδακτικά εγχειρίδια της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας ως προς την επιλογή, την παρουσίαση και την επεξεργασία του λεξιλογίου και εκπονούνται μονάδες διδασκαλίας με στόχο την προαγωγή της λεξιλογικής ικανότητας.

Τρόπος εξέτασης: *προφορική εισήγηση, γραπτή εργασία*

4^ο εξάμηνο

Γ 010: Ειδικό Σεμινάριο: Συζήτηση των Θεμάτων των Διπλωματικών Εργασιών

Διδάσκοντες του ΠΜΣ

Στόχος του ειδικού σεμιναρίου είναι η καθοδήγηση των μεταπτυχιακών φοιτητών κατά την εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας τους και η συζήτηση των επί μέρους επιστημονικών προβληματισμών που αφορούν το θέμα κάθε διπλωματικής εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό θα αναπτυχθούν επίσης ζητήματα μεθοδολογίας συγγραφής και παρουσίασης επιστημονικής εργασίας. Επιπλέον, θα πραγματοποιηθούν εισηγήσεις, οι οποίες αναδεικνύουν τη σύνδεση της Γλωσσολογίας με τη Διδακτική.

Συμμετοχή με προφορικές εισηγήσεις